

SỐ 17, THÁNG 04/2021

EPOCH TIMES TIẾNG VIỆT

VĂN HÓA & NGHỆ THUẬT

NATIONAL MUSEUM OF KOREA, SEOUL

Tượng Bồ Tát Quán Thế Âm (Gwaneum) Hàn Quốc, Triều đại Goryeo, khoảng năm 1220–1285. Gỗ mạ đồng và sắt khảm pha lê. (Bảo tàng quốc gia Hàn Quốc, Seoul).

NGHỆ THUẬT

Tượng Đức Quán Thế Âm Bồ Tát đại từ đại bi ở Smithsonian

Đọc bài trang 2

Poster cho bộ phim "Ivanhoe" năm 1913, diễn viên chính King Baggot, London, Middlesbrough; Bộ phận In ấn và Ảnh của Thư viện Quốc hội Jordison & Co., Ltd.

Hình minh họa trang bìa Chương Một tác phẩm "Ivanhoe" trong ấn bản năm 1871 của Walter Scott, từ "Tiểu thuyết Waverley."

Tám gương phản chiếu của thời đại: Cuốn tiểu thuyết 200 tuổi 'Ivanhoe'

JEFF MINICK

Ngược dòng thời gian một nghìn năm trước, chúng ta trở về nước Anh thời Vua Richard và Robin Hood, thời kỳ của hỗn loạn chính trị và các trận chiến, các giải đấu và các quý bà, và của một xã hội giàu đức tin tôn giáo. Tôi cũng phát hiện ra trong thời đại xa xôi ấy có một tám gương phản chiếu đến hiện tại, xét trên một khía cạnh nào đó.

Ngài Walter Scott là người dẫn đường cho tôi qua cuốn tiểu thuyết nổi tiếng nhất của ông, "Ivanhoe".

Ngôn ngữ của thời xưa

Sau khi tìm hiểu qua vài chương đầu tiên, tôi sớm đã trở thành một người ngưỡng mộ văn xuôi của Scott, có lẽ không có lý do nào tốt hơn là nó hoàn toàn khác với văn học của chúng ta ngày nay. Hơn nữa, "Ivanhoe", được xuất bản lần đầu tiên vào năm 1819, khiến tôi đánh giá cao về khả năng đọc viết và thị hiếu của tổ tiên chúng ta, vì ở cả Anh Quốc và Hoa Kỳ, cuốn tiểu thuyết này cùng các tác phẩm khác của Scott đã rất nổi tiếng.

Và khi đi sâu hơn vào câu chuyện, tôi nhận thấy nhiều chủ đề của Scott phù hợp với văn hóa và chính trị ngày nay.

Sức mạnh và tham vọng bị đánh cắp

Tin rằng anh trai Richard của mình vẫn còn ở trong một nhà tù xa xôi nước Anh, John và một số quý tộc đã lập kế hoạch để cướp ngục vàng. Đối đầu với những người như thủ lĩnh Saxon Cedric, quý tộc Ivanhoe, và những kẻ sống ngoài vòng pháp luật trong rừng do Locksley (tức Robin Hood) đứng đầu, John chỉ huy số lượng hiệp sĩ và binh lính lớn hơn nhiều. Anh cũng có được sự hỗ trợ của một số cố vấn muốn theo đuổi tham vọng cá nhân.

Trong tác phẩm, gần như tất cả những người nắm quyền đều có tham vọng, bản thân nó không phải là một đặc điểm vô dụng. Ví dụ, tuy cái trang thành Hiệp sĩ Đen, Richard cuối cùng cũng lộ diện trước Locksley, Ivanhoe, và những người ủng hộ. Anh thể hiện những phẩm chất hào hiệp của thời đại đó: rộng lượng, nhân hậu, và dũng cảm. Anh bảo vệ ngài vàng của mình không phải vì những âm mưu thâm độc của em trai mình, mà vì sự trung thực, ngay thẳng, và mong muốn giành được những gì thuộc về mình một cách hợp pháp.

Những người khác là những kẻ mưu mô xảo quyệt luôn muốn ngăn chặn

trên con đường thẳng tiến của người khác. Đây là một ví dụ: Albert Malvoisin, Giáo chủ của Hội Dòng Đền ở Templestowe, "biết cách che đậy sự hủ bại và tham vọng của mình qua bức màn đạo đức giả, và thể hiện ra bên ngoài là sự cuồng tín nhưng lại coi thường nó trong nội tâm."

Chuyến du ngoạn để nghiên cứu về khả năng lãnh đạo này đã khiến tôi phải dừng lại và xem xét chính phủ liên bang của chúng ta: các nhà lãnh đạo được bầu chọn, người đứng đầu các cơ quan khác nhau và các quan chức. Tôi tự hỏi, có bao nhiêu người trong số họ tích cực làm việc vì lợi ích của quốc gia, đi đúng con đường ngay cả khi nó báo trước những hậu quả thảm khốc? Có bao nhiêu người khác trong Điện Capitol đặt tham vọng và công việc nhân hạ lên trên là cò và lòng yêu nước?

Một đức hạnh cần được lan tỏa

Hiệp sĩ và thường dân, lính mục và tu sĩ, phụ nữ, thậm chí cả những kẻ bất lương trong câu chuyện này đều có một chuẩn mực về danh dự. Đối với một số người, danh dự chỉ thể hiện ra bên ngoài. Đối với những người khác như Ivanhoe; Brian de Bois-Guilbert - người sẵn sàng vứt bỏ thân phận một Hiệp sĩ Đền thánh để đến với Rebecca nhưng sẽ không bao giờ từ bỏ những gì anh ấy coi là danh dự của mình; và thậm chí như gã hê Wamba - người liêu mạng giúp đỡ Cedric, chủ của mình, thoát khỏi lao tù và sau đó giải cứu Vua Richard thoát khỏi những kẻ ám sát; tất cả đều tuân theo các chuẩn mực đối với sự chính trực và hành vi hợp pháp.

Rebecca, người phụ nữ Do Thái xinh đẹp ở gần cuối cuốn tiểu thuyết bị buộc tội là dùng phép phù thủy, đã kháng cự lại sự theo đuổi của Bois-Guilbert. Và mặc dù tức giận khi cô từ chối tình yêu của anh, anh vẫn cảm phục cô vì lòng dũng cảm. Thay vì từ bỏ danh dự của mình, cô đã chọn cái chết để không bị sỉ nhục. Bức chân dung sống động của Scott về Rebecca - đức tin, sự thanh tao, và nhận thức của cô về đúng và sai - đã đủ khiến tác phẩm "Ivanhoe" này rất đáng đọc.

Cho đến gần đây, phần lớn người Hoa Kỳ hiểu ít nhiều về ý nghĩa của danh dự - một chuẩn mực yêu cầu sự trung thực, lịch thiệp, và tôn trọng người khác trong từng cá nhân. Ý thức về sự chính trực này đã dẫn đến những cuộc đọ súng tay đôi như trận đấu giữa Aaron Burr và Alexander Hamilton, và sau đó là Andrew Jackson (người

Gã hê Wamba thời kèn, trong một ảnh minh họa năm 1897 của C.E. Brock cho "Ivanhoe" của Ngài Walter Scott. Thư viện Anh.

Rebecca cầu xin Brian de Bois-Guilbert, trong một minh họa năm 1897 của C.E. Brock cho "Ivanhoe" của Walter Scott. Thư viện Anh.

Ivanhoe cầu xin sự tha thứ của cha, trong một bức tranh minh họa năm 1897 của C.E. Brock cho "Ivanhoe" của Walter Scott. Thư viện Anh.

đã đọ súng tay đôi hơn 100 lần), và trở thành yếu tố cốt lõi trong Chuẩn mực Tây phương xưa.

Việc so sánh các nhân vật của Scott với những người dân ông, phụ nữ trong Quốc hội và trong các cơ quan liên bang của chúng ta khiến tôi tự hỏi liệu danh dự tuy đã giảm sút nhưng vẫn còn tồn tại trong những người này không. Liệu họ có một nguyên tắc sâu sắc về sự chính trực như của Rebecca? Hay họ chỉ khoác lớp vỏ thể hiện danh dự, như mặc áo khoác dạ hay váy dạ tiệc?

Những người Norman kiêu ngạo

Mặc dù "Ivanhoe" lấy bối cảnh nhiều thập kỷ sau khi William I vùng Norman xâm lược nước Anh vào năm 1066, cuộc xung đột giữa người Norman và người Saxon vẫn tiếp tục. Người Norman coi người Saxon là thô lỗ và hay gây gổ, trong khi người Saxon coi thường các lãnh chúa Norman vì họ đã tàn phá nền văn hóa và thể hiện sự kiêu ngạo đối với vùng đất mà họ cai trị.

Nếu không có cuộc xâm chiếm đó, không có cuộc chinh phục của nước Anh và sự dung hợp dân dân các nền văn hóa này, mọi thứ từ ngôn ngữ Anh đến luật pháp của chúng ta chắc chắn sẽ hoàn toàn khác ngày nay. Chúng ta có thể biết ơn về sự hợp nhất đó. Tuy nhiên, ông Scott đưa ra một giải thích hay về việc giới tinh hoa thay đổi và đôi khi là hủy diệt nền văn hóa mà họ coi là thập kềm đó.

Với chủ đề này, tôi không thể không so sánh những người Norman áp bức và kiêu ngạo với giới tinh hoa D.C. ngày nay. Rất ít người trong Đảng Cộng Hòa hay Dân Chủ, những Thượng nghị sĩ hay các quan chức, quan tâm đến những người mà tôi biết: người hàng xóm đi làm mỗi sáng lúc 5:30 và làm 12 giờ một ngày, những người điều hành cửa hàng sửa chữa ô tô địa phương, và người quản lý tại Soul Mountain Café, dù có làm việc nhiều giờ cùng luôn chào đón tôi bằng một lời nói ân cần và đôi mắt cười phia trên chiếc khẩu trang.

Các nhà lãnh đạo của chúng ta muốn được tôn trọng, nhưng họ lại cho đi quá ít. Tôi tự hỏi, có phải những Locksley và Ivanhoe trong số chúng ta đã nhận thức rõ hơn về sự chính trực và chắc chắn thường thể hiện đối với công dân của mình không?

Sự ngạo mạn thời nay

Khi Bois-Guilbert phát hiện ra rằng Giáo chủ của Dòng tu có ý định buộc tội Rebecca dùng phép thuật phù thủy, anh đáp lại: "Liệu thời đại tương lai có tin rằng sự cuồng tín ngu ngốc như vậy từng tồn tại không?"

Theo chuẩn mực của chúng ta ngày nay, các nhân vật của "Ivanhoe" là những người vô tín, sợ phù thủy, ma và ác quỷ, họ dựa vào sự bảo hộ của các vị Thánh. Một số người trong chúng ta có thể mỉm cười trước sự căm giận và ảo tưởng của họ.

"Rebecca và Ivanhoe bị thương", 1823, bởi Eugène Delacroix. Bảo tàng nghệ thuật Metropolitan.

Hiệp sĩ và thường dân, lính mục và tu sĩ, phụ nữ, thậm chí cả những kẻ bất lương trong câu chuyện này đều có một chuẩn mực về danh dự.

Nhưng tôi tự hỏi sau khi đọc những lời giận dữ của Bois-Guilbert rằng thế hệ thế nào? Làm thế nào những thế hệ chưa sinh ra sẽ coi trọng một nền văn hóa và một chính phủ cho phép mọi người lựa chọn giới tính và tự xác định giới tính của họ; cho phép những người dân ông thi đấu trong các môn thể thao nữ; điều đó làm ảnh hưởng như thế nào đến việc sử dụng đại từ danh xưng? Họ sẽ nói gì về một chính phủ nợ hàng nghìn tỷ USD vẫn tiếp tục tiêu tiền thay vì tìm cách trả khoản nợ đó? Họ sẽ nói gì về một quốc gia đã đóng cửa các cơ sở kinh doanh, nhà thờ và trường học của mình, mặc

dù ngày càng có nhiều bằng chứng cho thấy các biện pháp đó có tác động tiêu cực lâu dài?

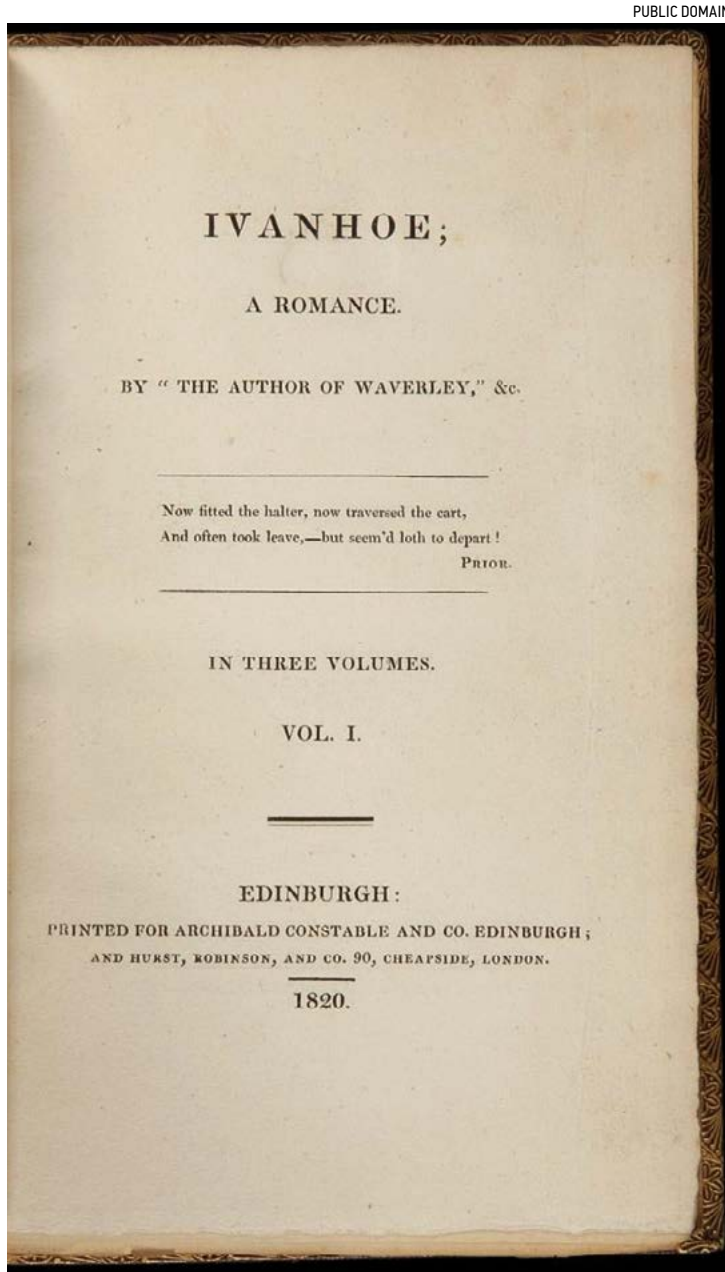
Ông Jeff Minick có bốn người con và một trung đội cháu chắt ở tuổi đang lớn. Ông dạy lịch sử, văn học và tiếng Latin tại Asheville, N.C. trong 20 năm. Hiện nay, ông sống và viết cho Front Royal, Va. Vui lòng truy cập JeffMinick.com để theo dõi blog của ông.

đều ngày càng có nhiều bằng chứng cho thấy các biện pháp đó có tác động tiêu cực lâu dài?

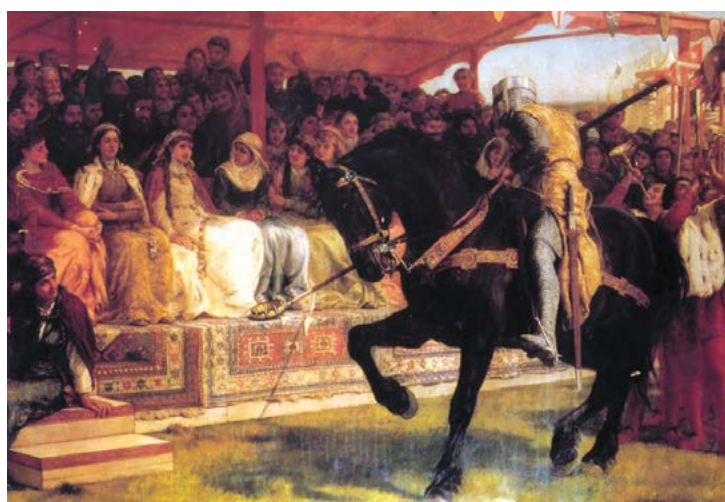
Ông Jeff Minick có bốn người con và một trung đội cháu chắt ở tuổi đang lớn. Ông dạy lịch sử, văn học và tiếng Latin tại Asheville, N.C. trong 20 năm. Hiện nay, ông sống và viết cho Front Royal, Va. Vui lòng truy cập JeffMinick.com để theo dõi blog của ông.

Ông Jeff Minick có bốn người con và một trung đội cháu chắt ở tuổi đang lớn. Ông dạy lịch sử, văn học và tiếng Latin tại Asheville, N.C. trong 20 năm. Hiện nay, ông sống và viết cho Front Royal, Va. Vui lòng truy cập JeffMinick.com để theo dõi blog của ông.

Tân Dân biên dịch

Trang tiêu đề cuốn "Ivanhoe" của Walter Scott, ấn bản đầu tiên, năm 1820.

Cuốn tiểu thuyết "Ivanhoe" của Walter Scott được viết vào đầu thế kỷ 19 đã khơi dậy sự quan tâm đến thời đại Trung cổ. Bức tranh "Nữ hoàng của Giải đấu: Ivanhoe" (The Queen of the Tournament: Ivanhoe) của Frank William Warwick Topham.

Rét nàng Bân: Thương cái rét ngọt muộn màng

MAI KHANH

Giữa mùa hè nắng chang
Sớm nay ngày trở lạnh
Heo may và mưa xám
Se lòng như chớm đông...
(Lưu Quang Vũ)

Tháng Ba ở xứ Bắc như Vũ Bằng ví, đẹp tựa một cô gái nghiêng nước nghiêng thành. Vì nàng đẹp nên hay làm nũng, chẳng đâu rằng cũng nhả mặt cho thêm xinh. Mới hôm qua còn nóng nực oi ả, sớm nay đã hanh hao cái lạnh mùa đông tưởng đã rời xa. Cái rét cuối mùa còn vương lại như nỗi lưu luyến của mùa đông ấy thơ mộng đến nỗi người xưa gọi bằng tên một cô gái đẹp: Rét nàng Bân.

Nàng Bân may áo cho chồng,
May ba tháng ròng mới được
cửa tay,
Lạy trời cho cả heo may,
Nàng Bân chết quách đêm nay
cho rồi!

Chuyện kể rằng nàng Bân là con gái của Ngọc Hoàng, nhưng khác với nhiều chị em của mình, nàng chậm chạp và có phần vụng về. Mùa rét đến, nàng định đan cho chồng một cái áo ngự hàn. Nhưng nàng vụng về quá, loay hoay mãi đến nỗi trời đã sắp sang xuân rồi mà nàng chỉ mới đan xong đôi tay áo.

Thương chồng buốt giá cơ hàn
Vô cây dệt sợi miền man tháng ngày
(Lãng Du)

Nhưng không nản chí, nàng cứ mãi miết đan mãi qua tháng Giêng rồi hết tháng Hai; đến khi áo may xong thì vừa lúc trời hết rét. Nàng Bân buồn lắm. Thấy con âu sầu, biết chuyện, Ngọc Hoàng cảm động bèn làm cho trời rét lại mấy hôm để chồng nàng mặc thử áo.

Bàn tay nhuộm máu tấn ngàn
Hòa cùng giọt lệ trầm luân than trời
Động lòng trời nhà tuyết rơi
Ngày xuân ấm áp vội rời sang đông
Bỏ công cho chút tình nồng
Ngày đêm đan áo cho chồng ấm thân
(Lãng Du)

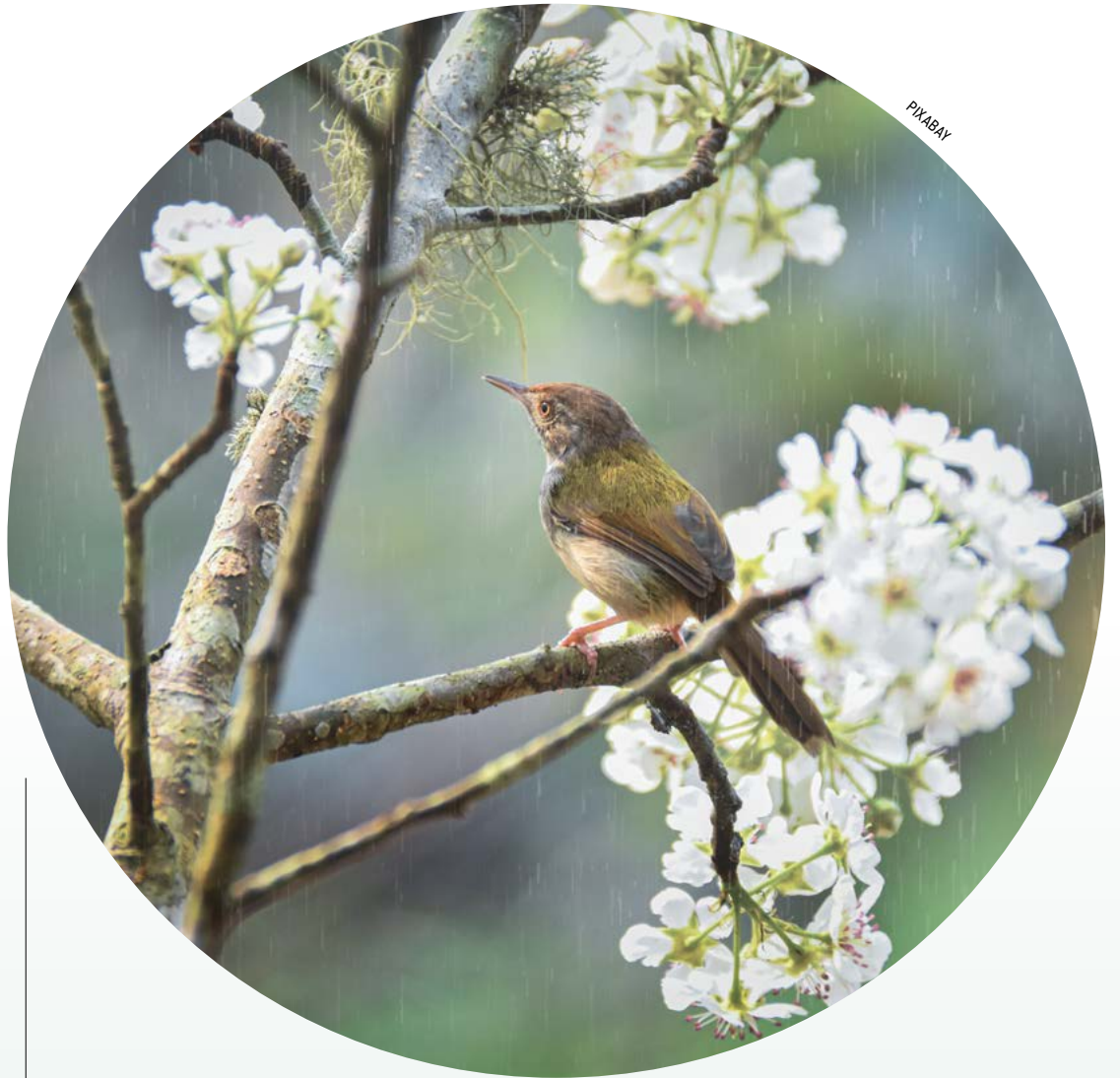
Cái rét trái mùa ấy lạ kỳ hơn tất cả những đợt lạnh của mùa đông. Trở về trong những ngày chớm hạ, vì chưng tình nghĩa thâm sâu của người chinh phụ, thương chồng nơi biên ải, muốn gửi tấm áo vụng về đã may qua đông tàn nguyệt tận, nên trời đất chuyển mùa để nghĩa tình vợ chồng được trọn vẹn, dài lâu.

Tháng ba gieo gió, tuyết sương
Cho chồng Nàng nhận tình
thương ấm nồng
(Hồng Ngân)

Câu chuyện tình của nàng Bân khiến đất trời tháng Ba xứ Bắc đẹp về lạ lùng huyền ảo. Vừa mới mưa xuân phơi phơi bay, đã thấy nắng hạ tràn trên khắp ngả, toan cất khăn áo để mùa sau thì cái rét tái tê lại trở về. Dấu vụng về nhưng tấm chân tình tha thiết của nàng Bân với tình quân khiến Ngọc Hoàng cũng cảm động mà thay đất trời, đem cái lạnh lẽo của đông tàn vào những ngày nắng hạ.

Than ôi! Cái rét nàng Bân
Vì nàng mà để tiết trời đổi thay
(Lãng Du)

Tấm lòng chân thành và giản dị ấy đẹp đến nỗi tên nàng được dành để gọi cái rét ngọt muộn màng, nhắc nhân gian nhớ đến tình nghĩa vợ chồng, dấu đơn sơ, giản dị mà son sắt, thủy chung.

Chông trần tây cương, thiệp ở đông,
Gió tây lạnh thiệp, thiệp thương chông.
Một dòng thư gửi, trăm dòng lệ:
Rét đến bên chàng, áo đến không?
(Ký phụ (gửi chồng) - bản dịch:
Nam Trân)

Việc chăm sóc cho chồng từ tấm áo đầu thật bình dị, mà dường như có ý nghĩa quan trọng nhiều lắm để trao gửi tình yêu lòng thương đối với người bạn đời. Cho nên người nam khi trưởng thành tính chuyện hôn nhân thường nói là đã tìm được người “nâng khăn sửa túi”. Nó cũng ngụ ý sâu xa về vai trò của người vợ, luôn âm thầm, khiêm nhường nhu thuận mà giúp chồng tỏa sáng cái địa vị nam tử hán, đại trượng phu. Cổ ngữ có câu: “Thê hiền phu an” là có ý như vậy (nghĩa là: có người vợ hiền thì người chồng mới có thể an tâm lập nghiệp).

Dù đan áo hay không, mỗi người phụ nữ hẳn cũng là một nàng Bân trong gia đình, nên Ngọc Hoàng mới lưu lại sự tích hằng năm, để rồi mỗi khi cái rét ngọt muộn màng bất chợt lúc giao mùa, có thể thấy chính mình trong tích cũ chuyện xưa, như lời nhắc nhở nhân gian về phẩm hạnh của người phụ nữ và thấm thía hơn ý nghĩa đạo lý vợ chồng trọn vẹn, son sắt, thủy chung.

(*Rét nàng Bân: là cách gọi đợt rét cuối cùng của mùa xuân diễn ra vào tháng Ba theo âm lịch ở miền Bắc của Việt Nam hay còn được coi là đợt rét muộn)

Ai có ở xứ Bắc, đã quen với thời tiết lắm khi thất thường lạ lùng, mới hiểu được cái kỳ ảo quyền rũ không sao lý giải được của đất trời. Cứ như thế trong cao xanh vời vợi kia, cũng có bao nhiêu là sự thế đang xoay vần, và nắng mưa dường như chỉ là những biến hóa diệu kỳ nơi thiên thượng mà thôi.

Ôi cái rét trái mùa
đất trời kỳ lạ thật
khó hiểu như lòng người
những vui buồn trái ngược
Hôm qua còn nóng bức
và mai lại nắng thiêu
ngày lạnh được bao nhiêu...
(Lưu Quang Vũ)

Hình ảnh chiếc áo luôn là biểu tượng ẩn dụ cho tình nghĩa vợ chồng. Ca dao xưa có câu:

Chồng em áo rách em thương
Chồng người áo gấm xông hương
mặc người

EPOCH TIMES

EPOCH
TIMES
TIẾNG VIỆT

www.etviet.com

CHÚNG TÔI ĐƯA
NHỮNG TIN TỨC
QUAN TRỌNG,
TRUNG THỰC VÀ
TRUYỀN THỐNG

ONLINE: www.etviet.com

BY PHONE/Call:

(626) 618-6168
(714) 356-8899

BY MAIL :

Fill out the form to the right
and mail it to / Xin điền mẫu
bên cạnh và gửi đến:

Epoch Times Tiếng Việt
10962 Main Street, Ste 101,
El Monte, CA 91731

Weekly print paper to your
home / Một tờ báo sẽ được
giao tận nhà mỗi tuần.

All subscriptions will continue
until you request to cancel /
Báo vẫn tiếp tục giao cho tới
khi khách hàng yêu cầu ngưng.

EPOCH TIMES TIENG VIET

3 EASY WAYS TO SUBSCRIBE/Có thể đặt báo qua:

Yes, I'd like to subscribe for/Vâng, tôi muốn đặt báo:

Normal delivery/Gửi thường (khoảng 6-7 ngày sẽ nhận được báo)

6 months for \$59 12 months for \$104

Fast delivery/Gửi nhanh (khoảng 2-4 ngày sẽ nhận được báo)

3 months for \$45 6 months for \$89 12 months for \$175

NAME/Tên _____

PHONE/Số phone _____

ADDRESS/Địa chỉ _____

CITY/Thành phố _____

STATE/Tiểu bang _____ ZIP/Mã vùng _____

EMAIL _____

PAY BY CHECK/Trả bằng chi phiếu
(Payable to /Trả cho: Epoch Times Tiếng Việt)

USE MY CREDIT CARD/Dùng thẻ tín dụng

VISA MasterCard Discover

Card number/Số thẻ: _____ Exp.date/Ngày hết hạn: _____

Signature/Chữ ký: _____ CVC # (REQUIRED) /Số CVC (bắt buộc): _____